

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту постанови Кабінету Міністрів України
«Про затвердження Норм та Порядку організації харчування у закладах
освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку»

1. Мета

Проект акта розроблено з метою врегулювання організації харчування здобувачів освіти/дітей у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку з урахуванням принципів здорового харчування та приведення енергетичної цінності раціону, структури харчування у відповідність до Норм фізіологічних потреб населення в основних харчових речовинах і енергії, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03 вересня 2017 року № 1073, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 02 жовтня 2017 року за № 1206/31074, з урахуванням рекомендацій ВООЗ щодо споживання жирів, цукру, солі.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Захворюваність і поширеність хвороб дитячого населення є найбільш важливими критеріями, що характеризують стан здоров'я у всіх вікових періодах. За результатами дослідження актуальної структури харчування українців (2018-2019 роки) відомо, що діти шкільного віку та підлітки споживають – 67 грамів вільного цукру на день (при максимально допустимій кількості за рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я (далі – ВООЗ) для дорослих – 50 грамів на добу); 20% страв з м'яса становлять ковбасні вироби і сосиски, які є високообробленими харчовими продуктами зі значним вмістом солі; на недостатньому рівні знаходиться споживання овочів та фруктів, які є джерелом клітковини, яка є важливою складовою раціонального харчування; на досить високому рівні є споживання хліба та інших борошняних виробів (майже 400 грамів на день); крім цукру, діти різних вікових груп вживають забагато картоплі, насичених жирів, що сприяє набору зайвої ваги та зростанням ризику небезпечних хронічних захворювань – цукрового діабету, атеросклеротичних уражень серцево-судинної системи та раку.

Відповідно до рекомендацій ВООЗ рівень енергії (калорій), що споживається повинен бути збалансованим з її витратами. З метою попередження надмірної ваги та ожиріння споживання жирів не повинно перевищувати 30 % від загальної енергії (калорій), що споживаються. Насичені жири повинні становити не більше 10 %.

Скорочення споживання цукру є складовою здорового харчування. Зменшення споживання солі на рівні менше 5 г на добу сприяє профілактиці гіпертонії та знижує ризик розвитку захворювань серцево-судинної системи та інсультів у дорослому віці.

Разом з цим, кількість молока та кисломолочних продуктів, що передбачена діючими Нормами харчування для організації одноразового харчування дітей в закладах освіти, затвердженими постановою Кабінету

Міністрів України від 22 листопада 2004 року № 1591 (далі – Норми харчування) знаходиться на рівні 18-20 грамів на одну дитину на добу. Діючі Норми харчування передбачають набір продуктів харчування в кількості, що не відповідає потребам дітей в основних харчових речовинах та енергії відповідно до рекомендацій ВООЗ (кількість енергії (калорій) значно більше ніж рекомендована), що є фактором ризику розвитку надмірної ваги тіла та ожиріння серед дітей, а також містить харчові продукти.

Разом з цим, у 2020 році набула чинності низка нормативних актів, відповідно яких виникла потреба у розробці Норм харчування для учнів у закладах освіти.

Такими документами є Закон України «Про повну загальну середню освіту», Закон України від 16 січня 2020 року № 474-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення безкоштовним харчуванням дітей внутрішньо переміщених осіб», Закон України від 05 листопада 2020 року № 978-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення безкоштовним харчуванням дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти), помер під час захисту незалежності та суверенітету України», розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 1008-р «Про затвердження плану заходів з реформування системи шкільного харчування».

3. Основні положення проекту акта

Проектом акта передбачено порядок організації харчування відповідно до якого засновник (засновники) та керівники закладів освіти та дитячих закладів оздоровлення та відпочинку можуть вибрати найефективнішу модель організації харчування з урахуванням особливостей відповідного закладу – кейтеринг, шляхом здачі харчоблоку закладу в оренду для організації харчування дітей та власними силами закладу.

Також передбачено структуру харчування з урахуванням рекомендацій ВООЗ щодо принципів здорового харчування та з урахуванням фізіологічних потреб дітей в основних харчових речовинах та енергії.

4. Правові аспекти

Підставою для розроблення проекту акта є:

Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про оздоровлення та відпочинок дітей», «Про повну загальну середню освіту», Закон України від 16 січня 2020 року № 474-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення безкоштовним харчуванням дітей внутрішньо переміщених осіб», Закон України від 05 листопада 2020 року № 978-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення безкоштовним харчуванням дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти), помер під час захисту незалежності та суверенітету України», розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 1008-р «Про затвердження плану заходів з реформування системи шкільного харчування».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття та реалізація проекту акта не потребує додаткового фінансування з державного та/або місцевого бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта пройшов процедуру громадського обговорення. З метою отримання зворотного зв'язку проект акта було оприлюднено на офіційному вебсайті МОЗ України.

Реалізація проекту акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови, як державної.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проект акта погоджено без зауважень Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерством соціальної політики України, Міністерством молоді та спорту України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Вінницькою, Волинською, Житомирською, Київською, Луганською, Миколаївською, Одеською, Полтавською, Рівненською, Сумською, Тернопільською, Хмельницькою, Чернігівською, Івано-Франківською обласними державними адміністраціями, із зауваженнями які враховано Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Дніпропетровською, Закарпатською, Херсонською обласними державними адміністраціями, із зауваженнями, які враховано частково Міністерством освіти і науки України, Міністерством фінансів України, Державною службою України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, Донецькою, Кіровоградською, Львівською, Чернівецькою обласними та Київською міською державними адміністраціями. Запорізька, Черкаська та Харківська обласні державні адміністрації відповідно до § 50 Регламенту Кабінету Міністрів України вважаються такими, що погодили проект акта без зауважень.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта відсутні положення, що стосуються: зобов'язань України у сфері Європейської інтеграції; прав та свобод, гарантованих Конституцією про захист прав людини і основоположних свобод; що впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Антикорупційна експертиза Національним агенством з питань запобігання корупції проекту акта не проводилась.

Проект акта не потребує проведення громадської антикорупційної, громадської антидискримінаційної та громадської гендерно-правової експертизи.

8. Прогноз результатів

Очікуваним впливом реалізації акта на інтереси громадян і держави є забезпечення безоплатним гарячим харчуванням дітей пільгових категорій, визначених статтями 21, 56 ЗУ «Про освіту» та осіб інших категорій, визначених законодавством; доступ здобувачів освіти/дітей всіх вікових категорій до повноцінного харчування з урахуванням принципів здорового харчування, зокрема тих, що відвідують та перебувають у закладах освіти, дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, а також дитячих закладах соціальної сфери.

Впровадження вимог проекту акту дозволить знизити споживання цукру до 25 г на добу, солі на рівні менше 5 г на добу, насичених жирів до 10 % добового раціону, що сприяє профілактиці гіпертонії та знижує ризик розвитку захворювань серцево-судинної системи та інсультів у дорослому віці.

Очікується позитивний соціально-економічний ефект, зокрема за рахунок зниження рівня неінфекційних захворювань асоційованих з нездоровими харчовими звичками, та як наслідок зменшення витрат держави на фінансування виплат у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, збільшенню тривалості здорового життя та зміцнення здоров'я підрастаючого покоління.

ІНФОРМАЦІЯ ДО ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ

Заінтересована сторона	Ключовий інтерес	Пояснення (чому саме реалізація акта призведе до очікуваного впливу)
Учні/діти	В короткостроковому періоді негативний, в середньостроковому періоді позитивний	В короткостроковому періоді несприйняття змін через сталі харчові звички. В середньостроковому періоді задоволення змінами через підходи щодо організації харчування. Встановлюються вимоги до переліку продуктів, що можуть пропонуватись учням/дітям для задоволення потреб у харчуванні в закладах освіти та закладах оздоровлення та відпочинку.
Батьки, опікуни, піклувальники	В короткостроковому періоді негативний, в середньостроковому періоді позитивний	В короткостроковому періоді несприйняття змін через усталені харчові звички. В середньостроковому періоді позитивне сприйняття через зміни харчових звичок, за рахунок зменшення споживання цукру, солі, жирів, не споживання технологічно оброблених м'ясних та рибних страв, що сприятимуть профілактиці розвитку надлишкової ваги та ожиріння, розвитку захворювань серцево-судинної системи, у тому числі гіпертензії та інсультів, цукрового діабету у дорослому віці.
Засновники, керівники та педагогічні працівники закладів усіх форм власності	В короткостроковому періоді негативний, в середньостроковому періоді позитивний	В короткостроковому періоді негативний вплив через супротив змінам. В середньостроковому періоді очікується позитивний вплив через сприяння у формуванні навиків здорового способу життя, як складової освітнього процесу.

Міністр
охорони здоров'я України

«...» _____ 2020 р.

Максим СТЕПАНОВ